

vigtigt at hjælpe de fattige Klasser til at komme paa Højskolen, for at vi kunne sige til dem, naar de klage over at blive udelukkede: Hvorfor søge I ikke? Her er Penge, det er ikke vor Skyld, at I ikke faae dem. Lad os ikke have den Brøde, at de skulle kunne sige: Gaardmands sønnerne, de Riges Søner kunne komme i de lærde Skoler og paa Højskolerne, men hvor skulle vi hen? Vi ere Arbeidets Mand, vi skulle være Ardele og Ardele alene. Det er ikke rigtigt, at Stylden skal være vor, naar de ikke faae den Hjælp og Uddannelse de søge, der skal være deres egen. Derfor siger jeg: Selv om ikke alle Pengene skulde blive brugte, er der ikke det Ringeste veien for at byde dem. Fra Budgettets Side kan der ikke være Noget veien, Sorø Akademi havde sidste Aar et Overskud af 64,000 Kroner, da man havde beregnet et Underskud af 26,000 Kr., og vi have hjulpet det saa godt i disse Dage, at det, saavidt jeg kan se, iaar vil faae et Overskud af 150,000 Kroner, det vil sige ikke de 44,000 Kroner iberegnet, som her kommer til forøget Udgift, saa jeg ser ikke, hvorfor vi ikke skulde bevilge denne Forhøielse. Jeg har nu kun et Par Bemærkninger at gjøre ligeoverfor det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Anshærs) Udtalelser om Seminarierne. Jeg havde ventet, at man fra hans Side vilde have gjort alt Muligt for at faae Seminarierne bort. (Anshær: Saa?) Ja, det havde jeg virkelig ventet, jeg har i en vis Presse læst al den Gaan, som gaar ud over den seminaristiske Dannelse, og jeg vilde derfor tro, at det var paa Tide, at vi fik den bort for at faae en mere almindelig Dannelse. Forvigt vil jeg sige, at den seminaristiske Dannelse kan vel være lige saa god som mangen anden Dannelse, og den har vel ogsaa baaret ret gode Frugter; men jeg indrømmede igaar, at den er for mangelfuld. Jeg vil overhovedet sige, at den Bei, vi ere inde paa med Hensyn til Lærerne og Seminarierne ikke er god, og den vil efter min Overtydning, som Lønningen og Uddannelsen er, inden kortere eller længere Tid føre til, at vi faae en mindre god Lærestand. Det er allerede notorisk og faktisk, at flere af de smaa Embeder ikke kunne blive besatte, og til de begavede unge Mænd, som jeg nader, som ville være Lærere, siger jeg: Gjør det ikke. Jeg har sagt det til Mange, og jeg vil blive ved at gjøre det, og det gjør jeg tilbøielig paa Grund af den Maade, hvorpaa de i det Hele taget blive behandlede, som jeg tror ikke er ganske rigtig. Jeg mener nemlig at have Ret til at sige det, uagtet jeg selv er Lærer, thi jeg har ved flere Leiligheder tilkjendegivet, at jeg føler mig ikke særlig oplagt til at være mine Kaldskællers Talsmand. Jeg tror imidlertid ikke, at det er en rigtig Maade, paa hvilken man behandler en hel Klasse af Medborgere, hvis Virksomhed dog er af Vigtighed. (Kofod: Naar de passe den!) Ja, naar de ikke passe den, er det ikke af Mangel paa Tilsyn,

men jeg veed forøvrigt ikke, hvortil det ærede Medlem siger. Jeg veed nok, at der er Tale om, at der er politiske Lærere, som ikke passe den, men saa underlæg de politiske Læreres Stoler, og se efter om de ere for ringe, og ere de for ringe, er der formodentlig og forhaabentlig Leilighed til at faae dem fjernede, men udtal ikke nogen Sigelse mod Enkelte, som man dog ikke kan bevise. Jeg skal iøvrigt gjøre den Indrømmelse til det ærede Medlem, som har Lyt til at tale med, uden dog at tale offentlig, at det er ikke ganske paa sin Plads, naar Lærere give sig til at være Politikere. Som Regel kan det ikke siges at være rigtigt, men der gives ingen Regel uden Undtagelser. Det er heller ikke paa sin Plads, naar Lærere i rigt Maal give sig til at købe Jord, drive Husflid eller Høfteri. Men hvorfor gjøre de det? De gjøre det, fordi deres Stilling er saaledes som den er. Skulle de derfor have en bedre Dannelse, vil ogsaa dermed følge, at vi maa se at skaffe dem Udsigt til at faae bedre Fortjeneste, men ikke alene bedre Fortjeneste (Udbrydelse) ja, nu kommer Humlen, ikke alene bedre Fortjeneste, thi det kan ikke nytte Noget, at vi sikkre dem et stort Levebrød, men vi maa give dem Udsigt til, at naar og i samme Grad som de ville bestille Noget, kunne de faae deres Arbeide betalt, og saa har det ikke Meget at sige, om de ere politiske Lærere eller ikke, det kommer til at hvile paa dem, der skulle dømmе over dem. Jeg haaber nu, at det ærede Medlem for Thisted Amts 2den Valgkreds (Sagd), som synes at give mig Bisald i det Stykke, vil være med til at gaa frem paa denne Bei; jeg gjentager, at det er en overmaade slet Bei, vi ere inde paa, og den vil visstnok ikke komme til at bære gode Frugter. Jeg skal nu kun sige, at det forekommer mig underligt nok, at man ikke kan gaa med til at nedlægge et eller to Seminarier, thi det er vist, at enten vi have fire eller to Seminarier, vil Uddannelsen akkurat blive een og den samme. Naar det viser sig, at vi ikke trænge til mere end to, hvorfor skulde vi saa have fire? Det er vel ikke saa mange Penge, de koste, men hvert Seminarium koster dog 50,000 Kr., og hvorfor skulle vi smide Penge bort til ingen Nytte? Jeg hørte nok, at der er bleven sagt, at det er de fattigere Elever, der faae Nytte af Seminarierne; men naar de kunne faae Plads paa to eller tre, hvorfor da ikke blive derved? Naar der siges, at det er de fattige Elever, skal jeg gjøre den Bemærkning, at de ere endnu fattigere, som ere paa de private Seminarier. Nu siger man: Ja men de ere ringere; jeg troede forresten at i de Herrers Dine vare de omtrent lige ringe eller lige gode allefammen, nu hører jeg, at der skal være Forskel i deres Ringhed, men forøvrigt tror jeg ikke, at de ere ringere. Statsseminarierne kunne vrage allerede ved Optagelsen og stadig vise dem bort, for hvem der ikke er Brug. Frieministerne kunne vel ogsaa sige til dem: I skulle ikke